

מתוך דבר. עד כאן הברייתא.

והוינן בה: מאי "ובלבד שלא ידמה"? והא כל התורה כולה דמויי מדמינן לה (101)?

אמר רב אשי, הכי קאמר: ובלבד שלא ידמה בטרפות. ללמוד זו מזו, כגון טרפת הכבד מטריפת הריאה. כיון שאין חיות האיברים שוה, יש אברים שאם יחתכו תמות, ויש שתחיה.

דתניא, אין אומרים בטרפות זו דומה לזו, ואל תתמה, שהרי חותכה מכאן ומתה, חותכה מכאן וחיתה.

אמר ליה רב אפי לרבי יוחנן רבו: כי אמר לן מר "חלכה הכי" בדרך לימודנו, האם נעביר מעשה על פי הוראה זו?

אמר ליה: לא תעבידו, עד דאמינא הלכה למעשה. כדלעיל.

אמר להו רבא לרב פפא ולרב חונא בריה דרב יהושע, כי אתי פסקא דינא דידי לקמינו וחזיתו ביה פירכא, לא תקרעוהו עד דאתיתו לקמאי. [כשיבא פסק דין שלי לפניכם, ותראו בו פירכא, לא תקרעוהו עד שתבואו לפני].

אי אית לי טעמא, אמינא לכו. ואי לא, הדרנא בי (102).

לאחר מיתה, לא מיקרע תקרעוהו, ומגמר נמי לא תגמרו מיניה.

לא מיקרע תקרעיניה, דאי הואי התם דלמא הוה אמינא לכו טעמא. ושמא גם אתם תמצאו בעתיד תרוץ לקושייתכם.

מגמר נמי לא תגמרו מיניה, לדון כמותו, קלא-א כיון דאין לדיין לדון אלא כפי מה שעיינו רואות. דהיינו לפי סברתו כעת, ולא יחוש שמא ימצא בעתיד תרוץ על קושייתו וידון באופן אחר.

הגמרא חוזרת לדון בגדרי "הנחלה דרבי יוחנן בן ברוקה":

בעי רבא, בבריא היאך?, בריא שאמר "פלוני ירש שדה פלונית בנכסי", האם גם במקרה זה אמר רבי יוחנן דקני, אם ראוי ליורשו (103)?

וצדדי הספק: שמא כי קאמר רבי יוחנן בן ברוקה בשכיב מרע, דבר אורותי [ראוי להוריש מיד] הוא, וקרינן ביה, "ביום

ודקדוק בכמה דורות, ובכמה מהדורי, וכאילו אמרו לנו, כן ההלכה למעשה הוא. שהרי לעשות בו מעשה כתבהו".

101. כדאמרין בעירובין (כא-ב) "דרש רבא, מאי דכתיב "ויותר שהיה קהלת חכם עוד לימד דעת את העם, ואיזן וחיקר, תיקן משלים הרבה"? לימד דעת את העם, דאגמריה בסימני טעמים, ואסברה במאי דדמי ליה...".

102. רק אם יתברר שטעה בדבר משנה, אזי חוזר בו מן הדין. אך אם טעה בשיקול הדעת, קיימא לן דקם דינא ואינו חוזר. הר"ן.

103. בבאור הספק נתבאר בראשונים שלש שיטות: א. דעת הרשב"א: דאיירי כשכתב שטר, ובלא שטר אינו יכול להקנות את הירושה, כיון שאין לומר בזה "דברי שכיב מרע ככתובים וכמסורים" שזה לא שייך אלא במי שהולך למות, שתקנו שאינו צריך קניין על דבריו, כדי שלא

יחנן בן ברוקה: ושמע מינה, אפילו כבריא יכול להנחיל לאחד מבניו. שהרי כאן הבעל מנחיל לבני אשתו עוד כשהוא בריא.

הגמרא חוזרת לדון בדברי רב נתן, שהוכיח מ"כתובת בנין דכרין", ל"דין הנחלה דרבי יוחנן בן ברוקה".

ומקשה הגמרא, אמר ליה רב פפא לאביו, כיצד הוכיח רב נתן מכתובת בנין דיכרין לדין "הנחלה דרבי יוחנן בן ברוקה", שהרי בין למאן דאמר "יסבון", ובין למאן דאמר "ירתון" קשה, הא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם?

ואפילו לרבי מאיר דאמר "אדם מקנה דבר שלא בא לעולם", הני מילי כשהקנה דבר שלא בא לעולם לדבר שישנו בעולם, אבל לדבר שאינו בעולם לא, ואם כן, כיצד מקנה האב לבני אשתו שעדיין לא נולדו?

אלא ודאי, תנאי בית דין שאני.

אם כן הכא נמי אין להוכיח שהמשנה כדברי רבי יוחנן בן ברוקה, כיון שתנאי בית דין שאני. ושמא בתנאי ב"ד אף רבנן מודים שיכול להוריש למי שירצה.

אמר ליה: רבי נתן הוכיח, משום דהניח לשון "יסבון", וקא מפיק לה בלשון "ירתון". משמע שליבו נוטה אחר דברי רבי יוחנן בן ברוקה, שאדם יכול להוריש למי שירצה.

הדר אמר אביו, לאו מילתא היא דאמרי שיש

והקשה רבי נתן על רבי, מדוע שנה את משנתו כדעת יחידאה, ולא שנאה כדברי הכל?

ואמר לו רבי: משנה זו כדברי הכל היא, ואל תגרוס בה "אינון ירתון כסף כתובתיך", דמשמע שנותן לבניו דרך ירושה, על ידי הנחלה דרבי יוחנן בן ברוקה, אלא "יסבון" [לשון מתנה] תנן. כלומר, האב נותן לבניו מעכשיו את כסף כתובת אמם.

שוב חזר בו, ואמר רבי: ילדות היתה בי, והעזתי פני בנתן הבבלי, ועניתי לו תשובה שאינה נכונה.

שהרי אם נאמר "יסבון תנן", והאב נותן לבניו מעכשיו את כסף כתובת אמם, היה לנו לומר כמו כן ש"כתובת בנין דיכרין" תטרוף מנכסים שמכר האב לאחר שנשא את אשתו.

אלא, דקיימא לן שכתובת בנין דכרין לא טרפא ממשעבדי.

ואי סלקא דעתך "יסבון תנן", אמאי לא טרפא ממשעבדי?

אלא שמע מינה, "ירתון" תנן. וכדעת רבי יוחנן בן ברוקה.

עד כאן הברייתא שהביא רב משרשיא לרבא. והוכיח רב משרשיא מברייתא זו:

מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא, רבי

דין הנחלה דרבי יוחנן בן ברוקה אלא בכל הנכסים. עי"ש שנדחק ליישב דבריו.

105. יש לדון, האם כתובת בנין דיכרין מבטלת

ששייכת הנחלה דרבי יוחנן בן ברוקה אף על חלק מהנכסים, שהרי כתובת בנין דיכרין אינה אלא על מקצת מהנכסים.

ולא כדעת הנמוקי יוסף שכתב שלא מהני